

rii. Et addi potest conjectura, quia Lucas non tam propter Joannem Baptistam, quam propter Christum texuit historiam, designavitque tempus et annum in quo Joannes cœpit baptizare; ergo non solum voluit indicare initium baptismi Joannis, sed multo magis initium baptismi Christi; credendum est ergo eodem anno utrumque factum esse. Et ita sentiunt Patres omnes, et expositores Evangeliorum, et Eusebius in Chronico.

2. Hinc colligitur gravem esse errorem qui apud Tertullianum legitur, l. contra Marcion., c. 15, nimirum cœpisse Christum Dominum sese hominibus manifestare anno 12 imperii Tiberii. Sive enim hoc ex propria sententia asserat, sive ex Marcione referat, nulla ratione potest consistere. Tum quia Christus nec docere cœpit, nec miracula edere, nec alio modo se publice manifestare ante baptismum, ut omnes docent, et ex Evangelio non obscure colligitur, et manifeste testatur Petrus, Actor. 1, illis verbis: *Incipiens a baptismate Joannis*. Denique quia præcursor præire debuit ante Dominum; sed Joannes non cœpit sese populo ostendere, nec baptizare ante decimum quintum annum Tiberii; ergo nec Christus.

3. *Trigesimum circiter ætatis annum agens baptizatur Christus.* — *Baptismi Christi prorogandi causæ quæ fuerint.* — Secundo, est certum ac de fide, Christum baptizatum fuisse circa 30 ætatis suæ annum. Id enim testatur Lucas eodem loco, iis verbis: *Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum 30*. Quæ verba sine dubio referuntur ad ea quæ immediate præcesserant: *Factum est, cum baptizaretur omnis populus, Jesu baptizato et orante, apertum est cælum*; dicitur ergo Christus fuisse quasi 30 annorum quando hoc accidit. Et hæc est communis omnium Patrum scriptorumque sententia. Quam vero ob causam usque ad tantam ætatem baptismum Christus distulerit, variæ rationes redduntur a Patribus (ut hic D. Thomas, art. 3, notavit), quæ partim morales sunt, partim allegoricæ. Quas fere Greg. Naz., orat. 39, his verbis complexus est: *Quæ res nobis documento esse debet, purgationem, animique submissionem prius adhibendam esse, nec concionandi provinciam ante suscipi debere, quam ad spiritualis et corporeæ ætatis perfectionem ventum fuerit*; latius orat. 40: *At dices: Christus trigesimo anno baptizatur, idque cum Deus esset; tu me baptismum urgere jubes? Cum Deum dixisti, questio abs te soluta est*. Primo, nam ille purgatio ipsamet

erat, nec purgatione indigebat. Secundo, nec vero ei quicquam periculi metuendum erat baptismi prorogandi. Tertio, ille trigesimo anno, ac non prius sese indicavit, ne ostentationis cujusdam opinionem præberet. Quarto, quia hæc ætas plenum virtutis argumentum, docendique maturitatem habet. Quinto, quoniam ei salutarum mundo supplicium subeundum erat, omnia quæ ad passionem spectabant, ad passionem concurrere oportebat, nimirum ostensionem, baptismum, celeste testimonium, prædicationem, multitudinis concursum, miracula, et velut corpus unum fieri non diculsum, nec temporum intervallis disjunctum et interruptum. Addi vero potest (si litteralem, ut ita dicam, rationem spectemus) Christum non fuisse antea baptizatum, quia Joannes antea baptizare non cœperat; ideo autem Joannes ante illud tempus baptizare non cœperat, quia, cum esset illius baptismi primus institutor, non poterat ante maturam et perfectam ætatem tantum tamque grave munus inchoare. Præsertim cum oporteret prius prædicare penitentiam, et per eam homines ad baptizandi ritum omnes in admirationem rapere, ac deinde in ipso baptismo testimonium de Christo præbere. Quæ omnia in minori ætate, nec graviter, nec convenienter fieri poterant. His ergo positis, gravis et difficilis controversia superest, quomodo intelligendum sit, Christum baptizatum esse agentem quasi annum trigesimum. Cujus decisio pendet ex vero sensu illorum verborum Lucæ: *Et erat Jesus incipiens quasi annorum triginta*.

4. In qua re prima sententia est, Christum Dominum venisse ad baptismum, anno vigesimo nono ætatis suæ, in fine ejus, antequam illum expleret, et trigesimum inchoaret, ut sensus sit: *Erat Jesus quasi incipiens annum trigesimum ætatis, nondum enim inceperat, sed jamjam prope ad illum accedebat*. Ita Cajetanus, Lucæ 3, cui sane non multum repugnant verba Evangelistæ. Nam, licet multi dicant (et probabile sit) nec participium illud, *incipiens*, ad ætatem, sed ad manifestationem et prædicationem Christi, esse referendum; nec adverbium illud, *quasi*, referri ad participium *incipiens*, nec diminuere illud, sed pertinere ad ætatem triginta annorum; quia Lucas non dicit: *Quasi incipiens annorum triginta, sed incipiens quasi annorum triginta*. Ita ut sensus planus sit: *Erat Jesus, quando baptizatus est, et cœpit manifestari, quasi annorum triginta; licet hoc (inquam) ita sit, nihilominus posset littera commode admittere*

illum sensum. Recte enim dici potest quasi triginta annorum, ille qui fere jam complevit vigesimum nonum annum, quamvis trigesimum nondum attigerit, quia hanc vim habet illud adverbium *quasi*.

5. Et hæc sententia probanda necessario est illis auctoribus, qui existimarunt Christum trigesimo ætatis anno passum esse, quam eorum sit opinio improbabilis, ut infra dicam. Item posset facile defendi hæc opinio Cajetani, si vera esset sententia Epiphaniæ asserentis Christum baptizatum esse mense Novembri. At vero, positis iis quæ diximus, et ipse etiam Cajetanus admittit, nempe, Christum baptizatum esse sexto Januarii, nullo modo potest hæc opinio defendi. Quia Christus explebat ætatis annum vigesimo quinto die Decembris; ergo si nondum expleverat vigesimum nonum ætatis annum, attingisset quidem ille tantummodo vigesimum octavum, et tredecim dies; ergo non potuit dici quasi triginta annorum, eo quod fere vigesimum nonum ætatis annum implevisset. Accedit quod nullus veterum hunc dicendi modum secutus est.

6. Secunda sententia extreme contraria est, Christum triginta annos natum, attingentemque jam 31 per aliquot menses aut saltem dies, ad baptismum venisse. Primus auctor, qui disertis verbis hanc scripsit sententiam fuit Beda, l. de Ratione temp., c. 45, quem ex recentioribus multi et graves scriptores sequuntur, et ex antiquis Patribus in illius confirmationem adducuntur multi. Quorum præcipuus est Ignatius, ep. 5 ad Trallianos, ubi sic inquit: *Et expletis tribus annorum decadibus, vere baptizatus est a Joanne*. Quibus verbis (ut multis placet) expresse dicit explevisse jam trigesimum annum. Quod confirmare videtur Chrysostomus, hom. 10 in Matth., dicens, *post triginta annos Jesum venisse ad baptisma*; eodemque modo loquitur Euthymius, Matth. 3, in princ.; et Bernardus, serm. 1 Epiphaniæ, dicit: *Cum trigesimum annum exegisset in carne*. Sed hæc Patrum testimonia (si exacte considerentur) parum favent huic sententiæ. Nam iis locis non tractant an omnino completus esset trigesimus annus ætatis Christi, quando ad baptismum pervenit, sed loquuntur communi et vulgari modo; in communi autem sermone vere ac proprie dicitur aliquid factum esse expletis triginta annis, etiamsi durante anno trigesimo factum sit. Sicut Lucæ 2 dicitur: *Postquam consummati sunt dies octo, ut cir-*

cumcideretur puer, cum tamen durante octavo die sit circumcisis. Et Christus dixit, Marc. 8: *Post tres dies resurgam*, cum tamen in ipsa die tertia resurrecturus esset. Est præterea ad hanc expositionem confirmandam optimum testimonium desumptum ex canonibus collectis ex Græcis Synodis per Martinum, Bracarensem Episcopum, ubi can. 20 sic dicitur: *Si quis triginta ætatis suæ non impleverit annos, nullo modo presbyter ordinetur, etiamsi valde sit dignus, quia et ipse Dominus trigesimo anno baptizatus est, et sic cœpit docere*; constat autem non fuisse necessarium integrum complere trigesimum ætatis annum, ut quis posset ordinari. Ex antiquis ergo Patribus non potest hæc sententia satis suaderi; ex Scriptura autem probari etiam nequit hunc esse sensum Lucæ, persuaderi vero potest verba Lucæ commode et sine ulla vi hunc sensum pati. Quia adverbium illud *quasi*, non semper diminutionem, sed interdum excessum, licet exiguum, significat. Ut cum dicimus: *Hic sunt quasi mille homines*, significare possumus, vel pauciores esse quam mille, vel paulo plures. Exemplum est in Evangelio, Marc. 8: *Erant, qui manducaverant, quasi quatuor millia*; et similiter Joann. 6, dicuntur manducasse, *quasi quinque millia*; et tamen Matth. 14 dicitur fuisse numerus *quinque millia virorum, exceptis parvulis et mulieribus*. Quocirca, si hic modus dicendi magis convenit cum humana historia et chronologia, sustineri potest non repugnare Scripturæ. Ex Scriptura vero aut alia Ecclesiastica auctoritate probari satis non potest.

7. *Trigesimo ætatis inchoato anno baptizatus est Christus.* — Tertia opinio est, Christum post expletum vigesimum nonum annum, et inchoatum trigesimum, ad baptismum venisse. Hæc est communis sententia, ut Abulens. 3, et Lyranus, Luc. 3, adnotarunt. Videturque esse expressa D. Thomæ, art. 3 dicentis, Christum fuisse in trigesimo anno baptizatum. Nam in omni sermonis proprietate illud dicitur fieri tali anno, quod fit illo durante, antequam ad finem deveniat. Et eodem fere modo loquuntur Patres antiqui, Nazianzenus, or. 39 et 49: *Trigesimo (inquit) anno baptizatur*. Hier., Ezechiel. 1: *Triginta annos natus venit ad baptismum, quæ in homine perfecta ætas est*. Et utitur exemplo Num. 4, ubi sacerdotes dicuntur ministrare a tricesimo anno et supra, ubi sine dubio requiritur quod attigerint trigesimum annum, non quod expleverint. Sic etiam August., lib. 3

de Mirabil. sacræ Script.; c. 5, dicit Christum trigesimum annum agentem venisse ad baptismum. Orig., hom. 4 in Ezechielem, fere nihil aliud dicit quam Evangelista; et eodem fere modo Just. Mart., in dial. cum Triphone ait: *Christus per annos ferme triginta expectavit, donec Joannes præiret baptismum prædicando*; Theoph., Luc. 3, solum dicit: *Cum triginta annorum esset Dominus, baptizatus est*; et eodem fere modo loquitur Ambros., Luc. 3. Quin etiam Iren., lib. 2, c. 39, dicit Christum incepisse annum tricesimum; et Euseb., lib. 4 Historiæ, c. 40: *Incipiebat (inquit) tunc tricesimum annum*. Denique Epiphanius ex professo hoc suadet, hæc. 51. Et hæc sententia optime verbis Lucæ consonat, quia adverbium illud *quasi*, et proprius et frequentius ad diminuendum ponitur quam ad augendum; ergo, cum dicitur Christum fuisse *quasi annorum triginta*, recte exponitur nondum illos explevisse.

8. *Anni imperii Augusti quot.* — Potest etiam hæc sententia, humana historia seu chronologia confirmari, quanquam et illa etiam tam incerta sit, ut facile ad alias detorqueri quoque sententias possit; si tamen nonnulla statuamus probabiliora magisque recepta principia, videbitur fortasse opinio hæc verisimilior. Primum est, Christum natum esse quadragesimo secundo anno imperii Augusti, ut ex sententia Clementis Alexandrini, Eusebii, Epiphani, ac Bedæ, ostendimus in priori tomo, disput. 6, sect. 4, in fine. Alterum est, Augustum imperasse annos quinquaginta sex integros, numerando imperium ejus ab initio consulatus. Nam eodem fere die quomense Augusti consul renuntiatus est, post quinquaginta sex annos, qui fuit ætatis ejus septuagesimus sextus, defunctus est. Unde, si imperium ab initio triumviratus arcessamus, idem est annorum numerus, duobus tamen exceptis mensibus, qui soli a consulatu ad triumviratum usque fluxerunt. Hæc chronologiæ ratio sumpta est ex Dione, lib. 48 et 56 Histor. Rom.; Eutropio, lib. 7 ejusdem historiæ; Suetonio, c. 5, 8 et sequentibus. Quam amplecti videtur Eusebius in Chronicis, tribuens Augusto prædictos quinquaginta sex annos imperii. Et idem colligitur ex Tertulliano, libro contra Judæos, c. 8. Dicit enim Christum natum esse quadragesimo primo anno imperii Augusti, et illo imperante quindecim annis vixisse; ex quo aperte efficiuntur dicti quinquaginta sex anni, quicquid sit, an ea quæ assumit, vera

sint. Idem sentit Nicephorus, libro primo, capite decimo septimo, quatenus dicit Augustum vixisse supra septuaginta quinque annos, id est, fere septuaginta sex. Constat enim ex prædictis historiis, eum accepisse consulatum pridie quam vigesimum ætatis annum impleteret; supersunt ergo quinquaginta sex anni imperii. Quod ergo ibidem ait Nicephorus, imperasse quadraginta tribus annis, intelligendum est de tempore monarchiæ, quod fere quadraginta quatuor annorum fuit, juxta veriore sententiam. Denique hanc computationem sequitur Onuphrius, lib. 2 Fastorum, et fere reliqui recentiores. At vero Epiphanius in Anchor., et Beda, lib. de Sex ætatibus, sex menses addunt huic imperio Augusti. Quia fortasse non ab initio consulatus seu triumviratus illud numerant, sed ab eo tempore quo missus est a senatu cum exercitu contra Antonium, quod sex menses duravit ante consulatum, ut constat ex Suetonio, et illo etiam tempore dici potest imperasse. Quod ergo Josephus, lib. 18 Antiquit., c. 7, tribuit imperio Augusti quinquaginta septem annos cum dimidio, ab omnibus rejicitur. Nisi Augusti imperium computetur a morte Julii Cæsaris, quæ duobus fere annis antecessit primum Augusti consulatum, teste Appiano, lib. 4 de Bello civili. Quamvis alii unum tantum annum intercessisse contendunt, ut late Baronius, in apparatu Annalium. Ex his ergo constat vixisse Christum, imperante Augusto quatuordecim annos integros, et præterea octo menses, qui sunt a fine Decembris, quando natus est Christus, usque ad finem Augusti, quando Augustus mortuus est; si ergo iis quindecim addamus Tiberii imperantis annos, in cujus decimo quinto anno diximus Christum fuisse baptizatum, efficiuntur prædicti triginta anni inchoati, et nondum expleti.

9. Sed ut hæc collectio clarior sit, oportebit tertium principium adjungere, scilicet, Tiberium statim post mortem Augusti absque ulla intermissione seu alicujus interregni interpositione, imperii gubernacula suscepisse. Memoria enim proditum est, eodem fere die quo Augustus obiit, Tiberium tanquam filium hæredem adoptatum ab Augusto, regnare cœpisse, ut videre licet in Onuphrio supra, et aliis. Ex quo etiam intelligitur Tiberium cœpisse imperare mense Augusto, vel (ut alii volunt) Septembri, quia eo tempore mortuus est Augustus. Ut hinc etiam concludamus (supposita sententia quam præcedenti sectio-

ne elegimus) Christum fuisse baptizatum quinto mense anni decimi quinti imperii Tiberii (tot enim menses fluxerunt a fine Augusti usque ad sextum diem Januarii); vixit ergo Christus imperante Tiberio quatuordecim annos, et menses fere quinque; qui additi supra quatuordecim annos, et menses octo, quos sub Augusto vixerat, efficiuntur viginti novem anni integri, et aliquot dies. Ultimo tandem confirmari potest hæc sententia ex Olympiadibus Eusebii, quarum computatio ad texendas chronologias, et temporum series, omnium probabilissima existimatur, et tamen ille ponit baptismum Christi anno quarto Olympiadis 201, cum nativitate ejus posuisset anno tertio Olympiadis 194, quæ si recte computentur, aperte colliguntur triginta anni non integri, sed inchoati.

10. Hinc etiam explicatum relinquatur quot menses aut dies agerentur anni tricesimi Christi Domini, quando baptizatus est. Epiphanius enim supra consequenter dicit attigisse tunc Christum decimum mensem tricesimi anni. Sed hoc non potest consistere cum iis quæ de die baptismatis sunt dicta, neque eum Romana chronologia, ut a nobis est explicata. Nam si Christus fuisset baptizatus mense Novembri post expletum vigesimum nonum ætatis annum, non potuisset baptizari intra decimum quintum annum imperii Tiberii. Sed oportebat illum expleri, et inchoari decimum sextum, saltem per tres menses, qui inter Augustum et Novembrem intercedunt, quod facile supputari potest ex iis quæ diximus. Dicendum est ergo, tantum per tredecim dies inchoasse annum tricesimum. Totidem enim et non plures fluxerant a 25 die Decembris, quando juxta ecclesiasticam traditionem natus est et vigesimum nonum ætatis annum impleverat, usque ad sextam Januarii, quando illum baptizatum diximus. Ex quo etiam obiter colligitur baptizatum a Joanne Christum post tres, vel ad summum post quatuor menses, ex quo baptizare cœperat. Quia id orsus est facere inchoato jam decimo quinto anno imperii Tiberii; Christus autem baptizatus est quinto mense illius anni. Unde etiam verisimile fit Joannem incepisse prædicationem suam fere in initio anni decimi quinti imperii Tiberii, et ita esse Lucæ narrationem intelligendam.

11. *Objectio.* — *Responsio.* — Una vero superest objectio, quia juxta hanc sententiam non videntur commode exponi illa verba: *Erat Jesus incipiens quasi annorum triginta.*

Non enim recte dicitur esse aliquis *quasi triginta annorum*, eo quod solum per tredecim dies, tricesimum annum inchoaverit; sed potius cum ad complementum fere tricesimi anni pervenerit. Respondetur, quacunque ratione hæc verba exponamus, in omni rigore et proprietate prædictum sensum admittere. Nam si participium illud, *incipiens*, referatur, non ad Christi ætatem, sed ad manifestationem seu prædicationem (ut supra dicebam), nihilominus recte dicitur Christum fuisse, *quasi triginta annorum*, quando prædicare cœpit. Quia jam annum agebat trigesimum. Nam illud *quasi*, præcise sumptum, non indicat multum vel parum defuisse temporis illius trigesimi anni, sed solum annum fuisse inchoatum et nondum impletum. Et ita videtur exponere Origenes, hom. 28 in Luc.; et clarius Euthymius, Luc. 3. Si vero participium illud, *incipiens*, referatur ad ætatem Christi, adhuc est clarior et evidentior expositio. Si enim simpliciter dixisset fuisse *quasi annorum triginta*, ambiguum relinqueretur, essetne in initio, vel fine, aut medio illius anni. Additum ergo est participium, *incipiens*, ad indicandum ita fuisse, *quasi triginta annorum*, ut trigesimum inchoaret.

12. *Objectio.* — *Responsio.* — Dices: hoc sensu superflua est illa particula, *quasi*; satis enim fuisset dicere: *Erat incipiens annorum triginta*. Respondetur, si ita esset simpliciter scriptum, existimari posset, vel saltem dubitari, an inciperet habere triginta annos completos, et ideo ad rem magis explicandam utraque vox addita est. Ita videtur intellexisse Theoph., apud quem ita legimus: *Et ipse Jesus incipiebat esse ferme annorum triginta.*

ARTICULUS V.

*Utrum Christo baptizato, cæli debuerint aperiri*¹.

1. *Ad quintum sic proceditur. Videtur quod Christo baptizato non debuerint cæli aperiri. Illi enim aperiendi sunt cæli, qui indiget intrare in cælum, quasi extra cælum existens. Sed Christus semper erat in cælo, secundum illud Joann. 3: Filius hominis, qui est in cælo. Ergo videtur quod non debuerint cæli aperiri.*

¹ Infr., q. 49, a. 5, ad 3, et 3, d. 18, a. 6, q. 3, ad 2, et d. 22, quæst. 3, a. 4, ad 4; et op. 60, cap. 9.

2. Præterea, apertio cælorum aut intelligitur spiritualiter, aut corporaliter. Sed non potest intelligi corporaliter, quia corpora cælestia sunt impassibilia et infrangibilia, secundum illud Job 37: Tu forsitan cum eo fabricatus es cælos, qui solidissimi, quasi ære fusi sunt. Similiter etiam nec potest intelligi spiritualiter, quia ante oculos Filii Dei cæli antea clausi non fuerant. Ergo videtur inconvenienter dici, quod baptizato Christo, aperti fuerint ei cæli.

3. Præterea, fidelibus cælum apertum est per Christi passionem, secundum illud Hebr. 10: Habemus fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi. Unde etiam nec Christi baptismo baptizati, si qui ante ejus passionem decesserint, cælos intrare potuerunt. Ergo magis debuerunt aperiri cæli Christo patiente, quam eo baptizato.

Sed contra est quod dicitur Luc. 3: Jesu baptizato et orante, apertum est cælum.

Respondeo dicendum quod, sicut dictum est¹, Christus baptizari voluit, ut suo baptismo consecraret baptismum, quo nos baptizaremur. Et ideo in baptismo Christi ea demonstrari debuerunt, quæ pertinent ad efficaciam nostri baptismi. Circa quam tria sunt consideranda. Primo quidem principalis virtus, ex qua baptismus habet efficaciam, quæ quidem est virtus cælestis. Et ideo baptizato Christo, apertum est cælum, ut ostenderetur quod de cætero cælestis virtus baptismum sanctificaret.

Secundo, operatur ad efficaciam baptismi fides Ecclesiæ, et ejus qui baptizatur, unde et baptizati fidem profitentur, et baptismus, fidei dicitur sacramentum. Per fidem autem inspicimus cælestia, quæ sensum et rationem humanam excedunt. Et ad hoc significandum Christo baptizato aperti sunt cæli.

Tertio, quia per baptismum Christi specialiter aperitur nobis introitus regni cælestis, qui primo homini præclusus fuerat per peccatum. Unde, baptizato Christo, aperti sunt cæli, ut ostenderetur quod baptizatis patet via in cælum. Post baptismum autem necessaria est homini jugis oratio, ad hoc quod cælum introeat. Licet enim per baptismum remittantur peccata, remanet tamen fomes peccati, nos impugnans interius, et mundus, et dæmones, qui impugnant exterius. Et ideo signanter dicitur Luc. 3², quod Jesu baptizato et orante, apertum est cælum, quia, scilicet, fidelibus neces-

¹ Art. 1 hujus quæst.

² Bed., c. 10 super Luc.

saria est oratio post baptismum. Vel ut detur intelligi, quod hoc ipsum quod per baptismum cælum aperitur credentibus, est ex virtute orationis Christi. Unde signanter Matth. 3 dicitur quod apertum est ei cælum, id est, omnibus propter eum, sicut si imperator alicui pro alio petenti dicat: Ecce hoc beneficium non illi do, sed tibi, id est, propter te illi, ut Chrys. dicit super Matth. 1.

Ad primum ergo dicendum quod, sicut Chrys. dicit super Matth. 2, sicut Christus secundum dispensationem humanam baptizatus est, quamvis ipse propter se baptismo non indigeret, sic etiam secundum humanam dispensationem aperti sunt ei cæli; secundum autem naturam divinam semper erat in cælis.

Ad secundum dicendum quod, sicut Hieronymus dicit super Matth. 3, cæli aperti sunt Christo baptizato, non reseratione elementorum, sed spiritualibus oculis, sicut et Ezechiel in principio voluminis sui cælos apertos esse commemorat. Et hoc probat Chrysost. super Matth. 4, dicens, quod si ipsa creatura, scilicet cælorum, rupta fuisset, non dixisset: Aperti sunt ei; quia quod corporaliter aperitur, omnibus est apertum. Unde etiam Marc. 4 expresse dicitur, quod Jesus statim ascendens de aqua vidit apertos cælos, quasi ipsa apertio cælorum ad visionem Christi referatur. Quod quidem aliqui referunt ad visionem corporalem, dicentes, quod circa Christum baptizatum tantus splendor fulsit in baptismo, ut viderentur cæli aperti. Potest etiam referri ad imaginariam visionem, per quem modum Ezechiel vidit cælos apertos. Formabatur enim ex virtute divina et voluntate rationis talis visio in imaginatione Christi, ad designandum quod per baptismum cælis aditus hominibus aperitur. Potest etiam et ad visionem intellectualem referri, prout, scilicet, Christus vidit, jam baptismo sanctificato, apertum cælum hominibus; quod tamen etiam ante viderat fiendum.

Ad tertium dicendum, quod per passionem Christi aperitur cælum omnibus, sicut per causam communem apertionis cælorum. Oportet tamen hanc causam communem apertionis cælorum singulis applicari, ad hoc, quod cæ-

¹ Hom. 4 in Matth., a med. illius, in oper. Imper., lib. 2.

² Hom. 4 in Matth., in oper. Imp., in med. illius, tom. 2.

³ Circa finem comm. in 3 c.

⁴ Hom. 4 in Matth., in op. Imp., circa med. illius, t. 2.

lum introcant, quod quidem fit per baptismum, secundum illud Roman. 6: Quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus. Et ideo potius fit mentio de apertione cælorum in baptismo, quam in passione Christi.

Vel sicut Chrys. dicit super Matth. 1, baptizato Christo, cæli tantum sunt ei aperti; postquam vero tyrannum vicit per crucem, quia non erant necessarie portæ cælo, nunquam claudendo, non dicunt Angeli: Aperite portas, jam enim erant apertæ, sed: Tollite portas. Per quod dat intelligere Chrys., quod obstacula, quibus prius obsistentibus animæ defunctorum introire non poterant cælos, sunt totaliter per passionem Christi ablata; sed in baptismo Christi sunt aperta, quasi manifestata jam via per quam homines erant in cælum introaturi.

COMMENTARIUS.

1. Baptizato Christo, cur cæli aperti sint.— Duo præcipue tractat D. Thomas in hoc art.: primum, cujus causa hoc signum factum sit; alterum, quomodo factum sit. Primum explicat in corpore articuli, ubi tres rationes affert, ob quas Christo baptizato aperti sunt cæli. Prima est, ut significaretur, virtutem cælestem datam esse baptismo. Unde Cyprianus, sermone de Baptismo Christi: Adesse se tantis mysteriis, et præsentiam suam dignosci dignata est sempiterna divinitas, cælisque apertis in specie columbæ Spiritus Sanctus et intelligi voluit, et videri. Secunda, ut significaretur, fidem quæ humana transcendat, et cælestia attingat, necessariam esse ut baptismus in nobis efficax sit; et præsertim indicatum est debere eos, qui in Christo baptizantur, oculis fidei videre cælos sibi aperiri, et Spiritum Sanctum ad eos mitti, si ipsi non resistant, vel obicem ponant. Addit præterea Chrys., hom. 12 in Matt., hoc factum esse ut baptizati intelligant se ad cælestia quærenda vocatos, nihilque jam cum rebus terrenis habere commune.

2. Tertia ratio et vulgarissima est, ut significaretur, per Christi baptismum januam regni cælorum, quæ prius clausa erat hominibus, reclusam esse et apertam. Ita Chrysost. supra, et hom. 4 Imperfecti; et Anselm., Mat. 3; et ibidem Beda, et Luc. 3: Jesu (in-

¹ Hom. 4 in Matt., in oper. Imp., a med. illius, tom. 2.

quit) baptizato, apertum est cælum, quia dum corporis humilitate Dominus undas Jordanis subiit, divinitatis suæ potentia cæli nobis januas pandit. Quæ omnes rationes partim morales, partim allegoricæ, convenientissimæ sunt. Tamen ad litteram dici potest, quia Spiritus Sanctus visibiliter descendurus erat in specie columbæ, oportuisse visibiliter demonstrari columbam illam e cælo descendere singulari atque extraordinario modo. Ad hoc ergo cælum aperiri visum est, ac præterea ut vox Patris inde proficisci videretur. Addi etiam potest ex Chrysostomo supra, oportuisse tunc majestatem Christi ostendi, nam multi existimare poterant Joannem esse majorem illo, tum propter admirandam vitæ rationem, et insignem Joannis famam ac nomen; tum etiam quod Christum viderent ab ipso baptizatum. Ut ergo non deciperent, sed intelligere possent Christum esse majorem Joanne, et quodammodo cælestem hominem, imo et plus quam hominem, ideo illo baptizato aperti sunt cæli, et reliqua signa facta. Hæc enim ratio æque de cunctis procedit, et efficacius de omnibus simul sumptis, quam de singulis. Unde Cyrillus Hierosol., cat. 17: Spiritus Sanctus descendit, cum Dominus baptizaretur, ne baptizati dignitas lateret; et infra. Aperti sunt cæli, propter dignitatem descendentis Verbi.

3. Secundum, quomodo hoc factum sit explicat D. Thomas in solutione ad 2, ubi varias opiniones refert, nec satis aperte sententiam definit suam; qua de re postea disseremus; cætera argumenta non indigent expositione.

ARTICULUS VI.

Utrum convenienter Spiritus Sanctus super Christum baptizatum descenderit in specie columbæ.

1. Ad sextum sic proceditur. Videtur quod inconvenienter Spiritus Sanctus super Christum baptizatum dicatur descendisse in specie columbæ. Spiritus enim Sanctus habitat in omni per gratiam. Sed in homine Christo fuit plenitudo gratiæ a principio suæ conceptionis, quia fuit unigenitus a Patre, ut ex supradictis patet. Non ergo debuit Spiritus Sanctus ad eum mitti in baptismo.

2. Præterea, Christus dicitur in mundum descendisse per mysterium incarnationis, quando exinanivit semetipsum, formam servi accipiens. Sed Spiritus Sanctus non est incarnatus. Er-